

Sygn. akt III PSKP 33/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki (przewodniczący)

SSN Robert Stefanicki

SSN Renata Żywicka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. C.

przeciwko F. Sp. z o.o. sp.k. w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 grudnia 2022 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt VIII Pa 12/20,

**uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu
Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia IV Wydziału Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 września 2019 r., sygn. akt IV
P 14/18 i sprawę przekazuje do Sądu Rejonowego dla Wrocławia -
Śródmieścia do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego i apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka M. C., pozwem z dnia 02.01.2018 r. sprecyzowanym w piśmie procesowym z dnia 20.02.2018 r., domagała się zasądzenia od strony pozwanej – F. sp. z o.o. sp. k. w W. kwoty 32.328,27 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty. Nadto powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych oraz o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania. Na rozprawie w dniu 10 września 2019 r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od strony pozwanej - tytułem odszkodowania - kwoty 31.818,78 zł, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu do dnia zapłaty, a ponad tę kwotę cofnęła powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia.

Strona pozwana F. sp. z o.o. sp. k. w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 24 września 2019 r., sygn. akt IV P 14/18 Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w pkt I. powództwo oddalił; w pkt II. umorzył postępowanie w zakresie w jakim powódka cofnęła pozew, zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 788,04 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i koszty sądowe zaliczył na rachunek Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka M. C. była zatrudniona u strony pozwanej – F. sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w W., na podstawie umowy o pracę zawartej w dniu 04.10.2017 r., na okres próbny poczynszy od dnia 04.10.2017 r. do dnia 03.01.2018 r., na stanowisku dyrektora wdrożeń, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem miesięcznym wynoszącym 18.000 zł brutto.

Pismem z dnia 27.10.2017 r., doręczonym powódce w tym samym dniu, strona pozwana rozwiązała z powódką umowę o pracę, z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia, wskazując, iż okres wypowiedzenia upłynie w dniu 11.11.2017 r. Jednocześnie w treści w/w oświadczenia strona pozwana pouczyła powódkę, że w terminie 21 dni od daty doręczenia niniejszego pisma przysługuje jej prawo wniesienia odwołania do Sądu Pracy we Wrocławiu.

Oświadczenie o wypowiedzeniu wręczył powódce pracownik działu kadr, przy czym powódka nie poinformowała go o tym, że jest w ciąży, gdyż o tym wówczas nie wiedziała. Łącząca strony umowa o pracę uległa rozwiązaniu z dniem 11.11.2017 r. Po otrzymaniu oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę powódka w okresie od dnia 30.10.2017 r. do dnia 06.11.2017 r. wykorzystwała 5 dni przysługującego jej urlopu wypoczynkowego a następnie, tj. w okresie od dnia 07.11.2017 r. do dnia 11.11.2017 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. W dniu 23.11.2017 r. powódka, po przeprowadzonym badaniu ginekologicznym, w tym wykonanym USG macicy, dowiedziała się od lekarza, że jest w ok. 4-5 tygodniu ciąży. W dniu 27.12.2017 r. powódka poroniła.

Sąd Rejonowy, oddalając powództwo powołał się na przepis art. 264 § 1 k.p., zgodnie z którym odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia pisma wypowiadającego umowę o pracę. Wskazany termin ma charakter materialnoprawny, jego upływ co do zasady powoduje wygaśnięcie możliwości ubiegania się o ochronę prawną. W niniejszej sprawie doręczenie powódce oświadczenia pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę nastąpiło w dniu 27.10.2017 r., tymczasem odwołanie od dokonanego wypowiedzenia powódka złożyła dopiero w dniu 2.01.2018 r. (data stempla pocztowego). Zatem, co do zasady, w dniu wniesienia powództwa upłynął już termin określony w art. 264 § 1 k.p., czego zresztą żadna ze stron postępowania nie kwestionowała.

Sąd I instancji wskazał, że nawet gdyby przyjąć, iż w stanie faktycznym sprawy początek biegu terminu do wniesienia odwołania od dokonanego wypowiedzenia należy liczyć dla powódki od chwili kiedy dowiedziała się ona o tym, iż jest w ciąży - a to wobec treści stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29.03.2001 r. w sprawie I PKN 330/00, Legalis nr 55483 - to i tak termin ten upłynął dla powódki z dniem 14.12.2017 r. bowiem z przeprowadzonych ustaleń faktycznych jednoznacznie wynika, iż powódka już w dniu 23.11.2017 r., po przeprowadzonym badaniu ginekologicznym w tym wykonanym USG macicy, dowiedziała się od lekarza, że jest w ciąży, tj. w około 4-5 tygodniu ciąży. Tym samym również w tym przypadku na dzień

wniesienia powództwa upłynął już termin określony w art. 264 § 1 k.p., czego również żadna ze stron nie kwestionowała.

W toku postępowania powódka uzasadniając wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania argumentowała natomiast, że nie składała wcześniej pozwu do sądu, gdyż nie pozwalał jej na to stan zdrowia - źle się czuła, nie miała siły chodzić po sądach po formularze, a jej mąż był w tym czasie nieobecny w domu. Sąd Rejonowy uznał jednak za nieuzasadnione, w okolicznościach sprawy, przywrócenie powódce terminu do wystąpienia przez nią z powództwem, tj. z żądaniem zasądzenia odszkodowania. W uznaniu Sądu Rejonowego, ustalone w toku niniejszego postępowania okoliczności faktyczne, przemawiają bowiem za stwierdzeniem, iż do przekroczenia terminu doszło z winy powódki. Sąd I instancji powołał się na doktrynę i orzecznictwie wskazujące, iż za przyczyny usprawiedliwiające przekroczenie przez pracownika omawianego terminu może być w szczególności uznana choroba wyłączająca winę pracownika w uchybieniu terminu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 1998 r., I PKN 270/98, LexPolonica nr 335357, OSNAPIUS 1999, nr 18, poz. 576; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.05.2006 r., II PK 277/2005, LexPolonica nr 1370954, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 130). Ocena natomiast czy w okolicznościach konkretnej sprawy choroba stanowiła przyczynę usprawiedliwiającą opóźnienie, dokonywana jest, w postępowaniu sądowym, w oparciu o wszechstronne rozważenie wszelkich istotnych faktów. Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd I instancji uznał, że w toku niniejszego postępowania złe samopoczucie powódki i jej choroba nie stanowiła uzasadnionej przyczyny usprawiedliwiającej opóźnienie we wniesieniu odwołania. W tych okolicznościach Sąd I instancji uznał, że brak było podstaw do przywrócenia powódce terminu do wniesienia odwołania, co w konsekwencji uzasadniało oddalenie powództwa, choć niewątpliwie przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, w ocenie Sądu, iż samo wypowiedzenie powódce umowy o pracę naruszało obowiązujące w tym zakresie przepisy, tj. art. 177 § 1 k.p.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka domagając się:

1. zasądzenia od pozwanej kwoty 31.818,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanej do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę z naruszeniem przepisów prawa pracy

2. przywrócenia terminu do wniesienia pozwu w związku z niemożnością podejmowania czynności procesowych z uwagi na stan psychiczny oraz w związku z korzystaniem przez powódkę z pomocy Państwowej Inspekcji Pracy, która udzielała powódce porad co do kierunku działań podejmowanych wobec pozwanej, a także w związku z długim oczekiwaniem na odpowiedź pozwanej na wniosek o przywrócenie do pracy z powodu zajścia w ciążę w czasie trwania stosunku pracy.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej F. Sp. z o.o. sp.k. w W. na rzecz powódki M. C. kwotę 31.818,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2018 r do dnia zapłaty, zmienił zaskarżony wyrok w pkt III w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazuje pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.591 zł tytułem opłaty od pozwu oraz kwotę 847,58 zł tytułem wydatków poniesionych na opinię biegłego.

W ocenie Sądu Okręgowego apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji wskazał, że zgodnie z uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124, mającej moc zasady prawnej, sąd II instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu I instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania.

Sąd Okręgowy analizując stan faktyczny w niniejszej sprawie doszedł do odmiennej oceny wniosku powódki o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę. Biorąc powyższe pod rozwagę. Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy ocenił przyczyny niedochowania terminu do wniesienia powództwa zbyt rygorystycznie, sprzecznie z wykładnią przepisu art. 265 w zw. z art. 264 § 1 k.p. prezentowaną w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Sąd odwoławczy dopuścił opinię uzupełniającą biegłego z zakresu ginekologii, celem ustalenia czy powódka M. C. była w ciąży przed dniem 11.11.2017 r. W swej opinii biegły z zakresu powołanej specjalizacji wskazał, iż najwcześniejszym możliwym terminem zajścia w ciążę był dzień 2.11.2017 r., zaś wykonane badanie ultrasonograficzne potwierdzone wykonanymi zdjęciami pęcherzyków ciążowych w dniu 23.11.2017 r oraz w dniu 01.12.2017 r określają w tych dniach istnienie ciąży 4 tygodniowej + 1 dzień. Potwierdzają to również badania BHCG - gonadotropiny kosmówkowej, wykonane w dniu 6.12.2017 r i 8.12.2017 r określające wartości we krwi. Jak wyjaśnił biegły metody te są dokładne i wnioskowanie przy ich interpretacji prawidłowe.

Sąd Okręgowy wskazał, że opinia powyższa potwierdza, iż powódka w okresie wypowiedzenia była w ciąży. Zgodnie z treścią art. 177 § 1 k.p. pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę w okresie ciąży, a także w okresie urlopu macierzyńskiego pracownicy, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z jej winy i reprezentująca pracownicę zakładowa organizacja związkowa wyraziła zgodę na rozwiązanie umowy. Zakaz rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę w okresie ciąży pracownicy dotyczy wypowiedzenia (w tym również wypowiedzenia zmieniającego) oraz rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn niezawinionych przez pracownicę (art. 53 k.p.), zarówno wówczas, gdy oświadczenie to zostało złożone jej w okresie przed zajściem w ciążę, a pracownica zaszła w ciążę w czasie biegu wypowiedzenia, jak i wówczas, gdy oświadczenie zostało złożone w okresie, gdy była już ona w ciąży, lecz o tym fakcie nie wiedziała (tak w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z 29 marca 2001 r., I PKN 330/00, OSNP 2003 nr 1, poz. 11, w którym uznano, że pracownica, która początkowo nie kwestionowała wypowiedzenia jej umowy o pracę, może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną, gdy po dokonaniu wypowiedzenia okazało się, że jest w ciąży lub gdy w okresie wypowiedzenia zaszła w ciążę), a nawet wówczas, gdy pracownica zaszła w ciążę a następnie poroniła przed upływem okresu wypowiedzenia. Ochrona kobiety w ciąży przed rozwiązaniem z nią umowy o pracę jest jedną z najdalej sięgających w systemie prawa pracy. Przepis art. 177 § 1 k.p. ma przy tym charakter bezwzględnie obowiązujący (*ius cogens*).

Jeżeli po złożeniu przez pracodawcę oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę pracownica dostarczy pracodawcy zaświadczenie lekarskie (art. 185 § 1 k.p.), że w chwili jego składania była już w ciąży, pracodawca ma obowiązek cofnąć to oświadczenie. To samo dotyczy sytuacji, gdy pracownica zaszła w ciążę w czasie biegnącego okresu wypowiedzenia (czyli gdy okres wypowiedzenia miałby się zakończyć w czasie, gdy pracownica jest już w ciąży). W razie niespełnienia przez pracodawcę tego obowiązku (cofnięcia oświadczenia o rozwiązaniu umowy) pracownicy przysługują na ogólnych zasadach roszczenia związane z rozwiązaniem umowy o pracę z naruszeniem przepisów prawa pracy (art. 45 i art. 56 k.p.).

Wypowiedzenie powodce umowy o pracę naruszało ww. przepis albowiem skutek wypowiedzenia jej umowy o pracę w postaci rozwiązania umowy nastąpił już w okresie kiedy powodka była w ciąży. Zgodnie z art. 50 § 3 k.p. jeżeli wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas określony nastąpiło z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu takiej umowy, pracownikowi przysługuje wyłącznie odszkodowanie. Odszkodowanie, o którym mowa w § 3, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za czas, do upływu którego umowa miała trwać, nie więcej jednak niż za 3 miesiące (§ 4 art. 50). Przepisu § 3 nie stosuje się w razie wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi, o którym mowa w art. 39, pracownicy w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego, pracownikowi - ojcu wychowującemu dziecko lub pracownikowi - innemu członkowi najbliższej rodziny, o którym mowa w art. 175 pkt 3, w okresie korzystania z urlopu macierzyńskiego, a także pracownikowi w okresie korzystania z ochrony stosunku pracy na podstawie przepisów ustawy o związkach zawodowych. W tych przypadkach stosuje się odpowiednio przepisy art. 45.

Stosownie do art. art. 45 § 1 k.p. w razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę, sąd pracy - stosownie do żądania pracownika - orzeka o bezskuteczności wypowiedzenia, a jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu - o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu. Z art. 50 § 5 k.p. wynika tyle, że pracownicy w okresie ciąży, której pracodawca wadliwie wypowiedział umowę o pracę na czas określony

przysługują - według jej wyboru - roszczenia określone w art. 45 § 1 k.p. (o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenie do pracy bądź o odszkodowanie), z dalszymi konsekwencjami wynikającymi z art. 45 § 2 i 3 k.p. (por. również uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2001 r., III ZP 18/01, Wokanda 2002 nr 2, s. 25).

Powódka domagała się w niniejszej sprawie odszkodowania wyliczonego na kwotę 31.818,78 zł.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w oparciu o powołane przepisy i uznając że wypowiedzenie powódce umowy o pracę naruszało przepis 177 § 1 k.p., Sąd Okręgowy w pkt I. sentencji wyroku zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej F. Sp. z o.o. sp.k. w W. na rzecz powódki M. C. kwotę 31.818,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17.03.2018r (data doręczenia pozwu) do dnia zapłaty, zgodnie z jej żądaniem. Konsekwencją zmiany punktu I zaskarżonego wyroku była zmiana orzeczenia o kosztach postępowania na treści art. 98 k.p.c.(pkt II). Skarb Państwa w toku postępowania wyłożył wydatki w kwocie 847,58 zł, na które składało się wynagrodzenie biegłego za sporządzoną opinię. Natomiast opłata od pozwu wynosiła 1.591 zł (tj. 5% wartości przedmiotu sporu ustalone w oparciu o art. 13 ust. 2 i 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r.). Dlatego Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.591 zł tytułem opłaty od pozwu oraz 847,58 zł tytułem wydatków poniesionych na opinię biegłego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku złożyła F.1 sp. z o.o. w. W. (następca prawny pozwanej F. Sp. z o. o. sp. k. w W.), zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wydany w dniu 14 stycznia 2021 r., w sprawie o sygn. VIII Pa 12/20.

Skargę oparła na następujących podstawach:

I. naruszenia przepisów postępowania, mającego istotny wpływ na wynik sprawy:

1. art. 174 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nie zawieszenie przedmiotowego postępowania w sytuacji utraty zdolności sądowej poprzednika prawnego pozwanej, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez wydanie wyroku w stosunku do nieistniejącego podmiotu,

2. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. poprzez bezzasadne pominięcie wniosku dowodowego pozwanej o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczność zdolności powódki do kierowania swoim postępowaniem w toku przedmiotowego postępowania, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez niezasadne przywrócenie powódce terminu do wniesienia powództwa w przedmiotowej sprawie w sytuacji, gdy, udowodnienie tej okoliczności wymagało wiadomości specjalnych,

3. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez:

a. brak jednoznacznego wskazania stanu faktycznego, na którym oparł się Sąd odwoławczy, co skutecznie uniemożliwia poddanie orzeczenia kontroli przez Sąd Najwyższy,

b. orzekanie na podstawie części materiału dowodowego, z pominięciem części wyjaśnień powódki, którym Sądu obu instancji dały wiarę,

c. zastosowanie przepisów prawa materialnego do stanu faktycznego, który nie został prawidłowo wyjaśniony w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia;

4. art. 378 § 1 k.p.c. poprzez niezasadne rozstrzyganie w toku postępowania apelacyjnego zarzutów postępowania, które nie znalazły się w apelacji strony powodowej, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez dokonanie odmiennej oceny przedmiotowego stanu faktycznego pomimo braku wskazania w apelacji na zarzut rzekomego naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c.),

5. art. 382 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 493 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez orzekanie na podstawie fragmentu a nie całości materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie przez sady obu instancji, co wynikało z niezasadnego przekroczenia przez Sąd drugiej instancji granic apelacji, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez uwzględnienie powództwa, w sytuacji, gdy zostało ono wniesione po upływie ustawowego terminu, a powódka

nie uprawdopodobniła braku zawinienia w przekroczeniu terminu na wniesienie powództwa,

6. art. 228 k.p.c. w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym w zw. art. 13 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym poprzez wydanie wyroku w stosunku do podmiotu, który nie istniał w momencie wyrokowania (nie posiadał zdolności sądowej), co skutkuje stwierdzeniem nieważności postępowania,

7. art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez niedostrzeżenie, że wyrok Sądu I instancji został wydany w stosunku do nieistniejącego w momencie wyrokowania podmiotu (nie posiadającego zdolności sądowej), co powinno było skutkować stwierdzeniem nieważności postępowania przed Sądem I instancji,

8. art. 386 § 1 k.p.c. oraz 386 § 4 k.p.c. poprzez niezasadne uwzględnienie apelacji i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji, w sytuacji, gdy wobec podniesionych przez Sąd odwoławczy wątpliwości w zakresie postępowania Sądu pierwszej instancji oraz dostrzeżonych brakach w materiale dowodowym uzasadniających stanowisko, iż nie została rozpoznana istota przedmiotowej sprawy, skarżony wyrok podlegał uchyleniu, zaś przedmiotowa sprawa powinna być przekazana do ponownego rozpoznania do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 264 § 1 k.p. w zw. z art. 265 § 1 i 2 k.p. w zw. z art. 177 § 1 k.p. poprzez jego niesłuszne zastosowanie polegające na przywróceniu powódce terminu do wniesienia pozwu w przedmiotowej sprawie w sytuacji, gdy niewniesienie terminu w ustawowym terminie wynikało z zawinionego zaniechania powódki,

Podnosząc wskazane wyżej zarzuty skarżąca wniosła:

o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością oraz przekazanie niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych: w Łodzi, I Wydział Cywilny, o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na rozprawie, o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych, o oddalenie skargi

kasacyjnej pozwanej w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej pozwanej w całości, zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała niesporna okoliczność, że w chwili rozpoznawania apelacji przez Sąd drugiej instancji pozwana spółka F. sp. z o.o. sp. k. w W. utraciła byt prawny. Co więcej zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Rejonowy procedowali też bez udziału następcy prawnego pozwanej spółki.

Powództwo w niniejszym postępowaniu zostało wytoczone przeciwko spółce F. sp. z o.o. sp. k. (numer KRS: [...]). W związku z połączeniem spółek przez przejęcie, to jest przeniesieniem całego majątku spółki F. Sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w W. (spółka przejmowana) na rzecz F. sp. z o.o. z siedzibą w W. (spółka przejmująca), spółka pozwana – F. Sp. z o.o. sp. k. z dniem 6 lutego 2019 r. przestała istnieć.

Zgodnie bowiem z treścią z art. 493 § 1 i 2 Kodeksu spółek handlowych, spółka przejmowana albo spółki łączące się przez zawiązanie nowej spółki zostają rozwiązane, bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, w dniu wykreślenia z rejestru. Połączenie następuje z dniem wpisania połączenia do rejestru właściwego według siedziby, odpowiednio spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej (dzień połączenia). Wpis ten wywołuje skutek wykreślenia spółki przejmowanej albo spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki, z uwzględnieniem art. 507 k.s.h. Jak wynika z odpisu zupełnego Krajowego Rejestru Sądowego F.1 sp. z o. o., wraz z wpisem połączenia spółek, dokonana została zmiana firmy na obecną, co jednoznacznie stanowi o tym, iż zgodnie z art. 494 § 1 k.s.h., F.1 sp. z o. o. z siedzibą w W. wstąpiła z mocy prawa z dniem połączenia (6

lutego 2019 r.), we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej (F. sp. z o. o. sp. k.).

Słusznie podniosła skarżąca, że zwroty „wstępuje we (...) wszystkie prawa i obowiązki” oraz „przechodzą (...) w szczególności zezwolenia, koncesje oraz ulgi” wskazują jednoznacznie, że art. 494 k.s.h. wprowadza - dla opisu skutków prawnych połączenia - zasadę sukcesji uniwersalnej. Połączenie pociąga za sobą skutek prawny w postaci sukcesji uniwersalnej praw i obowiązków spółki przejmowanej na spółkę przejmującą, która dotyczy także sfery prawnoprocesowej. We wskazanym wypadku sukcesji uniwersalnej dalsze postępowanie w sprawie powinno toczyć się z udziałem następcy prawnego. W konsekwencji spółka przejmująca staje się z chwilą połączenia stroną postępowania sądowego, w którym wcześniej uczestniczyła spółka przejmowana i to niezależnie od etapu postępowania sądowego.

Dniem połączenia spółek jest dzień wpisu połączenia do rejestru właściwego według siedziby spółki przejmującej (art. 493 § 2 k.s.h.) Wpis ten wywołuje skutek wykreślenia spółki przejmowanej. Ustawodawca celowo posługuje się sformułowaniem "wywołuje skutek wykreślenia", wskazując tym samym, że skutek następuje przed faktem dokonania wpisu o wykreśleniu, który w przeciwieństwie do wpisu połączenia spółek nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratoryjny. Przepis ten określa zatem moment zaistnienia skutku utraty podmiotowości prawnej spółki przejmowanej. Natomiast fizyczne wykreślenie spółki przejmowanej (wydanie postanowienia o wpisie wykreślenia spółki przez sąd rejestrowy) może nastąpić później niż dzień połączenia.

W związku z powyższym należało uznać, że zasadne są zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej. Zaskarżony wyrok został bowiem wydany w stosunku do strony, która utraciła byt prawny, a tym samym zdolność sądową. W niniejszej sprawie skutek wykreślenia z rejestru nastąpił z dniem 6 lutego 2019 r. Wyrok Sądu Rejonowego zapadł w dniu 24 września 2019 r., a wyrok Sądu Okręgowego w dniu 14 stycznia 2021 r.

W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, że wyroki te zapadły w warunkach nieważności postępowania, którym było dotknięte całe postępowanie.

Biorąc powyższe pod uwagę na zasadzie art. Z powyższych względów, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., art. 398 ²¹ k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. i art. 108 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

[as]

l.n